

АДАПТАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ВЗАЄМОДІЇ БІЗНЕС-СТРУКТУР, ВЛАДИ ТА СОЦІАЛЬНИХ ІНІЦІАТИВ ПІД ЧАС КРИЗИ

ADAPTATION OF MECHANISMS OF INTERACTION BETWEEN BUSINESS ENTITIES, AUTHORITIES AND SOCIAL INITIATIVES DURING THE CRISIS

У ході дослідження взаємодії між бізнесом, владою та соціальними ініціативами виявлено, що створення стабільного регулювання середовища вимагає акценту на нових підходах управління в складних умовах. Особливо ефективно для підвищення ефективності взаємодії бізнесу та влади є гнучкі стратегії та активне використання інноваційних інструментів. Рекомендації, які випливають із цього дослідження, підкреслюють цінність розробки спеціалізованих механізмів для кращого взаєморозуміння та збалансованого співробітництва між усіма зацікавленими сторонами.

Основні завдання включають вивчення та оцінку ефективності існуючих механізмів взаємодії у контексті кризи, а також визначення можливих шляхів адаптації цих механізмів для підтримки стабільності та функціонування бізнесу, влади та соціальних ініціатив у періоди нестабільності. Дослідження зосереджено на механізмах взаємодії між бізнесом, владою та соціальними ініціативами під час кризових ситуацій. Ретельно проаналізовано існуючі механізми взаємодії та їх ефективність в умовах кризи.

Звертається увага на необхідність впровадження ініціативи B Corp як одного з ключових інструментів покращення цієї взаємодії. Впровадження цієї ініціативи має сприяти зміцненню діалогу та співпраці між усіма сторонами, забезпечуючи більшу прозорість та стійкість в управлінні кризовими ситуаціями. Такий підхід вимагає нових методів співпраці та створення умов для забезпечення більшої взаємодії між бізнесом, владою та соціальними ініціативами під час кризи.

Проблема виникає в неефективності традиційних механізмів взаємодії між бізнесом, владою та соціальними ініціативами в умовах кризи. Важливою є необхідність у пошуку нових стратегій та інструментів, спрямованих на швидке відновлення суспільства, стабілізацію економіки та забезпечення соціальної стабільності під час кризових ситуацій. Потрібна адаптація механізмів взаємодії до швидко змінюваних умов, щоб залучати бізнес-структури до ефективної співпраці з урядовими органами та соціальними ініціативами для подолання кризових наслідків та максимізації соціального впливу. Ця проблема має стратегічне значення, після чого вона забезпечує успішність управління кризовими ситуаціями та можливість суспільства ефективно реагувати на непередбачувані виклики сучасного світу.

Ключові слова: бізнес, влада, соціум, взаємодія, криза, управління, адаптація, ефективність стратегій, механізми співпраці, регулювання, інновації у кризовому управлінні.

Adaptation of Mechanisms for Interaction Between Business Structures, Government, and Social Initiatives During Crisis

This research focuses on the interaction mechanisms among business, government, and social initiatives during crisis situations. An analysis of the current state of interaction, highlighting the essential characteristics of this process, has been conducted. Existing interaction mechanisms and their effectiveness in crisis conditions have been carefully analyzed. The study has revealed that establishing a stable regulatory environment necessitates a focus on new management approaches under complex circumstances. Particularly effective are flexible strategies and active utilization of innovative tools to enhance interaction efficiency. Recommendations stemming from this research underscore the value of developing specialized mechanisms for better mutual understanding and balanced cooperation among all stakeholders.

Main objectives include studying and assessing the effectiveness of existing interaction mechanisms in the context of crises, as well as identifying possible avenues to adapt these mechanisms to support stability and the functioning of business, government, and social initiatives during periods of instability.

Attention is drawn to the need for implementing the B Corp initiative as a key instrument for enhancing this interaction. Its implementation is expected to bolster dialogue and cooperation among all parties, ensuring greater transparency and resilience in crisis management. Such an approach demands new collaborative methods and the creation of conditions fostering increased collaboration among business, government, and social initiatives during crises.

The problem lies in the inefficiency of traditional interaction mechanisms among business, government, and social initiatives during crises. It is crucial to search for new strategies and tools aimed at rapid societal recovery, economic stabilization, and ensuring social stability during crisis situations. Adapting interaction mechanisms to swiftly changing conditions is necessary to engage business structures in effective collaboration with government bodies and social initiatives to overcome crisis repercussions and maximize social impact. This issue holds strategic importance as it determines the success of crisis management and the ability of society to effectively respond to unforeseen challenges in today's world.

Key words: business, government, society, interaction, crisis, management, adaptation, effectiveness of strategies, mechanisms of cooperation, regulation, innovations in crisis management.

УДК 352:658.1.2
DOI <https://doi.org/10.32782/rma2663-5240-2022.31.30>

Кіктенко О.В.

доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри менеджменту Класичного приватного університету

Постановка проблеми. У сучасних умовах надзвичайно важливо розуміти, як бізнес, державні органи та соціальні ініціативи працюють разом у контексті кризових ситуацій. Криза, будь то економічна, соціальна або глобальна,

викликає серйозні виклики для цих сфер. Однак саме в цей період виявляється ключове значення їх взаємодії та адаптації до нових умов.

Проблема полягає у тому, що традиційні механізми взаємодії та співпраці між цими

секторами можуть бути недостатньо ефективними під час кризи. Крім того, виникає необхідність у пошуку нових стратегій та інструментів для забезпечення взаємодії, спрямованих на прискорення відновлення суспільства, стабілізацію економіки та забезпечення соціальної стабільності. Однією з ключових проблем є необхідність адаптації механізмів взаємодії та співпраці до швидко змінюючихся умов кризи, зокрема залучення бізнес-структур до ефективної співпраці з урядовими органами та соціальними ініціативами для подолання наслідків кризи та максимізації соціального впливу. Ця проблема має стратегічне значення, оскільки вона визначає успішність управління кризовими ситуаціями та можливість суспільства ефективно реагувати на непередбачувані виклики, що виникають у сучасному світі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Великий бізнес грає важливу роль у національній економіці як головний донор державного бюджету, лідер науково-технічного прогресу та значний роботодавець. Він впливає на рівень зайнятості, оплату праці та соціально-трудова відносини, а також формує імідж країни у світовій спільноті. Партнерство між державою та бізнесом означає спільну діяльність публічних та приватних структур для розвитку соціально-економічної системи загалом та досягнення окремих економічних цілей. Це обґрунтовується на узгоджених економічних інтересах і оптимальному використанні ресурсів суспільства.

Проблема підтримки малого та середнього підприємництва в Україні та його взаємодії з державою стали об'єктом численних досліджень у течії історії незалежності країни. Ряд вчених, таких як М. Москальов[1], Ф.Узунов[2], Л. Соколік[3], В. Ємельянов[4], Г. Катамадзе [5] досліджували особливості розвитку цього сектору та можливості взаємодії держави та бізнесу. А наразі зростає науковий інтерес до робіт, спрямованих на забезпечення виживання підприємств в умовах кризового стану. Уряди країн, розуміючи важливість малого та середнього бізнесу, зокрема фізичних осіб-підприємців, застосовують різні механізми їх підтримки [6].

Хоча наукові дослідження змінюють важливу роль, актуальність їх результатів та застосування в реальних умовах кризи вимагає уваги та активізації проведених досліджень. Особливо важливо перевірити можливість використання отриманих результатів у практиці функціонування бізнесу під час кризового стану. Було проведено значну кількість наукових досліджень, пов'язаних із партнерством між державою та бізнесом, адаптація

механізмів взаємодії бізнес-структур, влада та соціальні ініціативи під час кризи потребують подальшого наукового вивчення. Ця актуальність обраної теми виявляється в перспективах дослідження використання механізмів взаємодії бізнес-структур, влади та соціальних проектів у довгостроковому плані та визначення шляхів підвищення рівня адаптації механізмів.

Оскільки сучасне середовище швидко змінюється під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів, актуальними залишаються питання постійної модернізації механізмів взаємодії бізнес-структури та влади. Наприклад, у структурі форс-мажору, таких як пандемії або під час проведення реорганізацій, є адаптивний підхід до модернізації механізмів взаємодії бізнесу, влади та соціальних ініціатив для ефективної роботи в змінених умовах. Для успішного партнерства необхідно мати чіткі організаційно-правові завдання та розвивати спеціальні навички у відповідних представників обох секторів. Важливо, щоб кожен партнер мав достатньо знань та компетентності у вирішенні проблем для ефективної співпраці.

Мета статті – полягає в розгляді та аналізі механізмів взаємодії між бізнес-структурами, владою та соціальними ініціативами під час кризових ситуацій.

Виклад основного матеріалу.

Умови кризи часто вимагають тісного співробітництва між бізнесом, владою та соціальною політикою для забезпечення стійкості та ефективного реагування на виклики:

– Загальний механізм полягає в тісному партнерстві та співпраці між урядом, бізнесом та соціальною сферою для ефективного вирішення викликів кризи та забезпечення стабільності та розвитку.

– Партнерство між урядом, бізнесом та соціальною сферою є ключовим аспектом розвитку нації. На сьогоднішній день це співпраця потребує перегляду та удосконалення.

– Аналіз попередніх стратегій вказує на необхідність нового підходу до взаємодії. Зокрема, пріоритетами є створення ефективних комунікаційних мереж, визначення стратегій спільної діяльності, та побудова прозорих механізмів обміну інформацією.

– Діалог та взаєморозуміння важливі у формуванні спільних стратегій. Результативність цієї співпраці визначається не лише взаємодією сторін, але й готовністю брати на себе спільну відповідальність[7].

У майбутньому, для забезпечення стійкості і ефективності, важливо розглядати це партнерство як постійно процес розвитку, в якому кожна сторона активно виконує визначені

функції та сприяє загальній меті - підвищенню ефективності та розвитку. Співпраця між урядом, бізнесом та соціальною сферою сьогодні є важливою, проте часто потребує удосконалення. Деякі досягнення вже є наявні: створення сприятливого клімату для підприємництва, розробка соціальних програм та спільних проектів. Однак існують проблеми, що ускладнюють ефективну взаємодію.

Недоліки включають недостатню відкритість та прозорість у процесах ухвалення рішень, брак конструктивного діалогу між сторонами та недостатню відповідність дій реальним потребам суспільства. Багато програм спрямовані на вирішення проблем, але не завжди успішно впроваджуються через бюрократичні бар'єри чи відсутність чіткого механізму співпраці.

Потрібні нові підходи до співпраці, зокрема, активізація взаємодії на рівні створення та реалізації програм, виявлення та підтримка перспективних ініціатив, а також підвищення рівня довіри та взаєморозуміння між усіма сторонами. Одним із напрямів удосконалення може бути покращення процесів прийняття рішень, використання більш прозорих механізмів та залучення ширшого кола громадськості у розробку та реалізацію програм. Крім того, необхідно активніше використовувати механізми моніторингу та оцінки, щоб програми були більш адаптивними до поточних потреб суспільства та ефективні у вирішенні проблем.

Створення стабільного регулюючого середовища є ключовою відповідальністю уряду, оскільки це впливає на функціонування бізнесу, економічний розвиток та інвестиційну привабливість країни. Основні аспекти, що потребують уваги:

- Прозорість та стабільність правового середовища: гарантування стабільних та однакових умов для бізнесу є ключовим для приваблення інвестицій та розвитку. Неперервність правових норм, збалансований законодавчий процес та ефективна система правосуддя сприяють довірі та прозорості.

- Мінімізація бюрократичних перешкод: спрощення процедур реєстрації бізнесу, отримання дозволів та регуляторної звітності важливо для підтримки малого та середнього бізнесу. Це сприяє зниженню витрат та підвищенню конкурентоспроможності.

- Розвиток ефективної системи контролю та регулювання: уряд повинен забезпечити ефективний нагляд та контроль за ринками, зокрема у секторах, які мають стратегічне значення. Це включає нагляд за фінансовими установами, контроль якості продукції та послуг, а також дотримання стандартів безпеки.

- Створення підтримки для інновацій: політика, спрямована на підтримку та стимулювання інновацій, створює сприятливу атмосферу для розвитку новаторських ідей та технологій. Це включає податкові пільги, державні програми фінансування та співпрацю з науковими установами.

- Захист прав власності та угод: ефективна система захисту прав інтелектуальної власності та дотримання контрактів є важливою умовою для залучення інвестицій та розвитку бізнесу.

Створення стабільного регулюючого середовища є важливою передумовою для підтримки економічного зростання, приваблення інвестицій та розвитку конкурентоспроможного бізнесу.

Соціальна підтримка є ключовим елементом в будь-якій суспільній системі, спрямованою на забезпечення допомоги та захисту громадян у важкі часи. Це охоплює широкий спектр заходів, які сприяють соціальній підтримці населення. Фінансова допомога за рахунок надання матеріальних коштів у вигляді допомоги по безробіттю, пенсій, стипендій, а також соціальних виплат для уразливих верств населення. Підвищення соціальних стандартів включає у себе заходи, спрямовані на підвищення якості життя громадян. Це може охоплювати поліпшення умов праці, підвищення рівня освіти, доступ до культурних та розважальних заходів, а також розвиток інфраструктури. Доступ до медичних послуг, тобто до якісної медичної допомоги, ліків, медичного обладнання та послуг для всіх верств населення. Це включає розвиток медичних програм, страхування та поліпшення системи охорони здоров'я. Соціальна реабілітація включає в себе відновлення та адаптація людей, що опинилися у складних життєвих ситуаціях, таких як жертви насильства, біженці, люди з обмеженими можливостями тощо. Стимулювання інновацій та розвитку інновацій шляхом фінансової підтримки, створення сприятливих умов для досліджень та розвитку нових технологій. Умови кризи вимагають взаємодії між усіма сторонами для координації дій, швидкого реагування на події та спільних рішень для вирішення проблем.

На сьогодні по всьому світу набирає обертів впровадження гібридних організацій та новий виток впровадження соціальної відповідальності за рахунок стимулювання компаній в проходженні атестації BCorporation та отримання сертифікату. Впровадження BCorporation несе в собі відповідність бізнесу до соціальних норм та покращення соціальної політики бізнесу. BCorporation (B Corp) - це сертифікація,

яка підтверджує соціальну відповідальність та сталий розвиток підприємств. Організації, які зберігають цей статус, демонструють свою готовність діяти не лише в інтересах прибутковості, але й у відповідності до високих стандартів соціальної відповідальності, екологічних та етичних принципів [8].

Процес впровадження B Corporation може включати кілька кроків:

- Оцінка відповідності: підприємство оцінюється за поруч критеріїв, пов'язаних із соціальною відповідальністю, екологічністю, відносинами зі співробітниками та клієнтами.

- Застосування змін: якщо необхідно, підприємство робить корективи у своїй діяльності, щоб відповідати стандартам B Corporation.

- Подання заявки: після внесення змін компанія подає заявку на отримання статусу B Corporation.

- Аудит: організація проходження процедури аудиту для перевірки відповідності встановленим критеріям.

- Сертифікат утримання: якщо підприємство успішно відповідає вимогам, воно отримує статус B Corporation і право використовувати цей статус у своїй рекламі та спілкуванні зі споживачами. Це дозволяє підприємству активніше впроваджувати практику соціальної відповідальності, залучати інвесторів та споживачів, які підтримують ці цінності, і створювати більший суспільний вплив.

Впровадження сертифікації B Corporation може мати декілька переваг для українських компаній. Status B Corporation підтверджує відповідність високим стандартам соціальної відповідальності та сталого розвитку. Це може значно підвищити довіру споживачів, інвесторів та партнерів. Молоде покоління активно шукає не тільки кар'єрний розвиток, а й можливість працювати в компаніях з високими стандартами соціальної відповідальності. B Corporation може бути ключовою перевагою при конкуренції на соціальних ринках, де споживачі все більше активні до екологічних аспектів діяльності компаній. Корпорація Статус B може спонукати компанію до впровадження нових підходів та інновацій у сферу соціальної відповідальності та сталого розвитку. Реалізація екологічних та соціальних проектів може сприяти оптимізації бізнес-процесів та зменшенню витрат, що впливає на загальну ефективність компанії. Як B Corporation, компанії мають можливість взаємодіяти з іншими сертифікованими компаніями у світі, обмінюватися досвідом та кращими практиками. Українські компанії, які матимуть статус B Corporation, можуть отримати значний прибуток інвестицій, покращити

своє ставлення до співтовариств та навколишнього середовища, що сприятиме створенню стійкого та успішного бізнесу.

Впровадження B Corp може мати кілька позитивних наслідків для держави. Збільшення соціальної відповідальності бізнесу: Ініціатива B Corp спонукає компанію дбати про соціальні, екологічні та етичні аспекти у своїй діяльності. Це може призвести до зменшення негативного впливу бізнесу на середовище, покращення умов праці та відносин зі співтовариствами, що додасть державі позитивного іміджу та підвищить її привабливість для інвесторів. Країна, яка активно підтримує принципи B Corp на міжнародному ринку, може стати бажаним місцем для бізнесу. Це може привести до залучення нових підприємств, створення робочих місць, підвищення економічного зростання та розвитку інновацій. B Corp вимагає від компаній розкриття інформації про їх діяльність та вплив на середовище. Це сприяє більшій прозорості та довірі як споживачів, так і інших компаній, що може підвищити ефективність бізнес-спільноти та покращити рівень конкуренції.

Залучення компаній, які дбають про соціальну відповідальність, може сприяти створенню більшої стабільної економіки. Це може допомогти у розвитку стійких економічних систем та сприяти стійкому економічному зростанню. Залучення держави до ініціативи B Corp може вплинути на розвиток глобальних стандартів у сфері бізнесу та соціальної відповідальності.

Ці позитивні наслідки можуть сприяти створенню більш стійкої, відповідальної та конкурентоспроможної економіки для країни.

Впровадження ініціативи B Corp в країні може бути спільним зусиллям кількох міністерств і департаментів, оскільки вона охоплює різні аспекти соціальної відповідальності та бізнесу.

Міністерство економіки чи фінансів: вони можуть забезпечити фінансову підтримку, розробку фіскальних стимулів для підтримки підприємств B Corp, а також розвиток програми стимулювання соціально відповідального бізнесу.

Міністерство праці та соціальної політики: їм можуть доручити створення програми підтримки працівників на підприємствах B Corp, розвитку соціальних стандартів, ініціативи з підвищення рівня зайнятості та соціального захисту.

Міністерство економічного розвитку та торгівлі: може взяти на себе завдання з розробки програм підтримки для компаній, які мають намір отримати сертифікацію B Corp, сти-

мулювання екологічної ефективності та розвитку інновацій у бізнес-середовищі.

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів: вони можуть взяти на себе відповідальність за стимулювання екологічних ініціатив та сприяння збереженню навколишнього середовища серед підприємств.

Міністерство освіти і науки: завданням цього відомства може бути впровадження освітніх програм та ініціатива для підтримки підприємств у досягненні стандартів B Corp та підвищення рівня освіти у сфері соціальної відповідальності.

Враховуючи різноманітність ініціативи організацій B Corp, її впровадження може потребувати взаємодії з партнерами та підпорядкованих їм для досягнення максимального впливу на бізнес-середовище та державу країни.

Висновки і пропозиції. Ефективне державне реагування на кризові ситуації є краєвидом вправного планування, надійної координації та стрімкої реалізації стратегій. Підготовленість до надзвичайних обставин та розробка планів дій, проведення систематичних тренувань і впровадження невідкладних механізмів реагування – основа успішного протистояння можливим кризам. Необхідність високоякісного керівництва та чіткої відповідальності важлива у моменти кризи, коли визначені особи чи організації здатні на прийняття рішень та координацію дій.

Під час кризи адаптація механізмів взаємодії між бізнесом, владою та соціальними ініціативами стає критично важливою для забезпечення стабільності та відновлення економіки. Проведене дослідження дає змогу зробити ряд висновків:

– Гнучкість та адаптивність механізмів взаємодії: Системи співпраці між бізнесом, владою та соціальними ініціативами повинні бути гнучкими, здатними швидко адаптуватися до змінених умов та потреб під час кризи.

– Ефективна комунікація та співпраця: Забезпечення відкритого діалогу та ефектively співпраці між усіма зацікавленими сторонами є головним для узгодження стратегій та проблем спільного вирішення.

– Стабільність у регулюванні: Неможливо створити стабільне та прозоре регулююче

середовище, яке погіршує підтримку бізнесу та соціальних ініціатив під час кризи.

– Підтримка соціальних ініціатив: Важливо розвивати та підтримувати соціальні ініціативи B Corp яка спонукає компанію дбати про соціальні, екологічні та етичні аспекти у вашій діяльності

– Стимулювання бізнесу: Розробка програми та ініціативи для підтримки бізнесу, що сприяють стабільності та стимулюють економічне відновлення під час кризи.

Загальною плановою адаптацією механізмів взаємодії є створення гнучких та ефективних систем, які сприяють стабільності та відновленню в складні періоди, сприяючи взаємодії між бізнесом, владою та соціальними ініціативами для досягнення спільних цілей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Москальов М.А., Москальов А.А. Моделі взаємодії бізнесу і держави в умовах сучасних трансформацій. Економіка і суспільство. Випуск 5. 2016. С. 14-18.
2. Узунов Ф. В. Види взаємодії бізнесу з органами державної влади та управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2013. № 8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2013_8_6.
3. Соколік Л. О. Взаємодія влади та бізнесу в умовах ринкової економіки: теоретичний аспект. *Публічне управління: теорія та практика*. 2014. Вип. 1. С. 150–154. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pubupr_2014_1_25
4. Ємельянов В. М. Теоретичне обґрунтування і методологічне забезпечення державного регулювання господарської діяльності на рівні регіону. *Наукові праці: науково-методичний журнал. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, Державне управління*. 2011. Вип. 153. Т. 165. С. 73–77.
5. Катамадзе Г. Президент Асоціації платників податків України, Надзвичайний і Повноважний Посол. Взаємодія влади і бізнесу: проблемні аспекти та удосконалення. 12.02.2020. URL: <https://appu.org.ua/main-news/vza%D1%94modiya-vladi-i-biznesu-problemni-aspekti-ta-udoskonalennya/>
6. Мірошник Р. О., Прокоп'єва У. О. Розвиток малого і середнього бізнесу в Україні: проблеми і перспективи. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія "Проблеми економіки та управління"*. 2020. Т. 4. № 1. С. 63–71.
7. Про державно-приватне партнерство: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 40. Ст. 524
8. Make Business a Force For Good. URL: [://www.bcorporation.net](http://www.bcorporation.net)